

Södertälje kommun
sodertalje.kommun@sodertalje.se

2019-04-10
1 (20)
Dnr 2018:10144

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Pershagenskolan i Södertälje kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Pershagenskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Pershagenskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn leder och följer upp skolans värdegrundsarbete så att gemensamma arbets- och förhållningssätt blir tydliga och tillämpas av alla lärare.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att eleverna i högre utsträckning ges möjlighet att påverka planeringen av utbildningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med personalen utvecklar trygghetsarbetet för att nå samsyn kring gemensamma förhållningssätt och tillämpningen av dessa hos all personal.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 10 oktober 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post till

skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till

Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens

diarienummer för granskningen (dnr 2018:10144) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9–10 och 34 §§, 4 kap. 4–7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Skälen till bedömningen är att rektorn gör en bred uppföljning och analys av skolans resultat, undervisningens genomförande och förutsättningarna för undervisningen vilken fungerar som en grund för skolans utvecklingsarbete. Vidare leder och styr rektorn det pedagogiska arbetet med ett tydligt fokus på skolans kunskapsuppdrag genom att ge lärarna förutsättningar att samverka, bedriva ett kollegialt lärande samt ge stöd till obehöriga lärare. På Pershagenskolan bedrivs även på flera sätt ett strategiskt jämställdhetsarbete. Till viss del leder rektorn även verksamheten utifrån skolans värdegrundsuppdrag men detta arbete behöver utvecklas så att skolans personal har en samsyn och ett gemensamt förhållningssätt gällande värdegrundsfrågor.

Uppföljning och analys av utbildningen

Rektorn gör en bred uppföljning och analys av skolans resultat, undervisningens genomförande och förutsättningarna för undervisningen vilken fungerar som en grund för skolans utvecklingsarbete. Av insänd verksamhetsredogörelse samt intervjuer med skolledningen (rektorn och biträdande rektorn) och personal framgår att rektorn följer upp skolans verksamhet systematiskt och kontinuerligt. Kunskapsresultaten följs upp i mitten av varje termin med ett kommungemensamt system där lärarna gör en bedömning av elevernas kunskapsutveckling. Elevernas kunskapsutveckling bedöms i samtliga ämnen. Resultaten av bedömningen analyseras sedan på såväl individ- som gruppnivå i arbetslagen, där även representanter för elevhälsan är delaktiga. När arbetslagen analyserat resultaten gör skolledningen en övergripande analys. Utifrån analyserna genomförs sedan åtgärder och insatser på såväl individ- som gruppnivå. Vid terminsslut görs motsvarande analys av betygen.

Såväl skolledningen som personal beskriver att rektorn och biträdande rektorn genomför lektionsbesök för att följa upp undervisningen. De utgår då från en i förväg fastställd lista med punkter som de stämmer av. Lärare uppger att de får återkoppling gällande undervisning, trygghet och studiero efter besöken. Skolledningen beskriver vidare att de följer upp undervisningen genom att vara med på arbetslagsmöten varje vecka då undervisning diskuteras och genom regelbundna möten med förstelärarna då undervisningskvalitet är en återkommande mötespunkt. Elevhälsan förser också rektorn med information om undervisningen som en del i uppföljningen.

De analyser som genomförs inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet – där utvärderingar av förbättrings- och utvecklingsåtgärder ingår tillsammans med analyser av kunskapsresultaten – utgör grunden för fördelningen av resurser på skolenheten,

enligt insänd verksamhetsredogörelse. Andra faktorer som påverkar är information om elevhälsoteamets arbete, uppgifter från medarbetarsamtal, samtal med elever samt information från utredningar gällande kränkande behandling.

Ledning och organisation

Rektorn leder och styr det pedagogiska arbetet med ett tydligt fokus på skolans kunskapsuppdrag genom att ge lärarna förutsättningar att samverka, bedriva ett kollegialt lärande som ger avtryck i undervisningen samt ge stöd till obehöriga lärare. Av insänd dokumentation och intervjuer med lärare framgår att lärarna i grundskolan är organiserade i tre arbetslag: ett för årskurserna 1–3, ett för årskurserna 4–6 och ett för årskurserna 7–9. Arbetslagsmöten genomförs en gång per vecka och varje vecka finns också tid avsatt för alla lärare på skolan att träffas. Den gemensamma tiden används exempelvis till arbetsplatsträffar, arbete i de olika arbetsgrupper som finns på skolan och fortbildningsinsatser. Av insänd dokumentation samt intervjuer med skolledningen och personal framgår att det finns flera arbetsgrupper som på olika sätt arbetar med skolans utveckling. Nästan alla lärare på skolan ingår i någon arbetsgrupp. Arbetsgrupperna arbetar med uppdrag från rektorn och deras arbete redovisas på arbetsplatsträffar. Vissa grupper redovisar också sitt arbete regelbundet direkt till skolledningen. Det grupperna arbetar med och lär sig genom exempelvis kompetensutveckling sprids vidare till övriga i personalen. Exempel på områden som arbetsgrupper arbetar med är undervisning för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, IT och fysisk aktivitet. Av insänd dokumentation och intervju med skolledningen framgår vidare att det finns en pedagogisk styrgrupp bestående av skolledningen och förstelärarna, vars syfte är att se till att skolans undervisning håller hög kvalitet och ständigt utvecklas i enlighet med målen i skolans systematiska kvalitetsarbete.

Av insänd dokumentation samt intervjuer med personal och skolledningen framgår att kommunens utvecklingslärare genomfört insatser på skolan föregående läsår som nu drivs vidare av skolans förstelärare genom den pedagogiska styrgruppen. Lärarna beskriver att de upplever att de har tid och förutsättningar att arbeta med kollegialt lärande. Som exempel på hur det kollegiala lärandet bedrivs och utvecklas nämner lärarna och skolledningen att lärarna genomför auskultationer och ger återkoppling till varandra med syftet att utveckla undervisningen. Rektorn beskriver att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen genom att sådant som tagits upp gemensamt genomförs och används. Som exempel nämns en gemensam struktur för lektionsstart, användning av metoder för utvärdering av lektioner och användning av EPA-strukturen (en struktur för uppgifter där eleverna först får fundera enskilt, därefter diskutera i par och slutligen gemensamt). Även lärarna beskriver att det kollegiala lärandet har stort genomslag i undervisningen och att uppföljning av det sker kontinuerligt. Beträffande

obehöriga lärare uppger lärare och skolledningen att de får stöd av legitimerade lärare i alla moment såsom planering, bedömning och betygsättning.

Arbete med jämställdhet

På Pershagenskolan bedrivs i viss utsträckning ett strategiskt jämställdhetsarbete för att säkerställa att alla elever ges samma förutsättningar oavsett könstillhörighet. I skolans plan för övergripande arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkningar, som Skolinspektionen tagit del av, ges exempel på skolans strategiska jämställdhetsarbete genom de främjande insatser gällande diskrimineringsgrunderna kön och könsuttryck som beskrivs. Bland dessa ingår att presentation och genomförande av rastaktiviteter görs utifrån en medvetenhet om hur stereotypa föreställningar kring kön kan försvåra för elever att delta i de aktiviteter som erbjuds, att läromedel granskas kritiskt utifrån hur kvinnor/flickor och män/pojkar presenteras samt att lärare lyfter kvinnors aktiva bidrag till forskning, konst och annan samhällsutveckling. Vidare framgår av planen att skolan har könsneutrala toaletter och flexibla lösningar för ombyte i samband med idrott och hälsa samt att alternativet "annan" alltid ska finnas när eleverna ska uppge kön vid exempelvis prov och enkäter. I intervjuerna ger lärarna fler exempel på hur de arbetar med jämställdhetsuppdraget i undervisningen. I ämnet bild används normkritik och man arbetar med bilder kring kön, sexualitet och etnicitet och i samhällsorienterande ämnen ingår ett normkritiskt perspektiv. I ämnet svenska arbetar lärarna med genusperspektiv i undervisningen vid exempelvis val av författare och tolkning av texter. Från ämnet matematik ger lärarna exempel på hur de tar med genusperspektiv när de formulerar problemlösningssuppgifter, delar in grupper, tänker kring placering och fördelar talutrymme. Eleverna uppger att pojkar och flickor oftast behandlas lika av lärare och att lärarna pratar med dem om vad jämställdhet är. Skolledningen uppger att de ser behov av ett ännu tydligare genusperspektiv i arbetet på skolan, exempelvis när det gäller normer och förväntningar på elever. De beskriver att det förs diskussioner i arbetslagen, exempelvis kring val av läromedel ur ett genusperspektiv, men uttrycker samtidigt att diskussionerna både kan fördjupas och göras mer övergripande. Såväl personal som skolledning uppger att könsskillnader analyseras och diskuteras i samband med resultatuppföljningar. Några andra aspekter av jämställdhet än skillnader i kunskapsresultat mellan pojkar och flickor följs inte upp i det systematiska kvalitetsarbetet, enligt rektorn. För att ytterligare förstärka jämställdhetsarbetet bedömer Skolinspektionen att jämställdhetsperspektivet tydligare kan integreras i det systematiska kvalitetsarbetet.

Arbete med värdegrund

Det pedagogiska arbetet leds och styrs inte fullt ut med fokus på skolans värdegrundsuppdrag, vilket exempelvis tar sig uttryck i att det inte finns ett tydligt

samlat gemensamt arbete kring värdegrundsfrågor. Skolledningen och personal ger en samstämmig bild av att värdegrundsarbetet på skolan behöver förstärkas och utvecklas för att skapa en samsyn i hur värdegrundsfrågor ska hanteras av lärarna – både i undervisningen och gentemot eleverna. Personal beskriver att det värdegrundsarbete som bedrivs på skolan ser olika ut i olika arbetslag och varierar mellan lärare. Lärarna ger också flera exempel på hur de arbetar med värdegrundsfrågor i undervisningen och uppger att de gör det på eget initiativ. Skolledningen och lärarna framhåller vikten av att värdegrundsarbetet syns i all undervisning i det vardagliga arbetet och inte bara kopplas till specifika händelser och dagar. Av intervjuer med såväl lärare och elever som skolledningen framgår att lärarna saknar ett gemensamt förhållningssätt kring värdegrundsfrågor. Ett exempel som nämns på hur detta kommer till uttryck är lärarnas reaktioner på olämpligt språkbruk bland eleverna. Skolledningen och lärarna beskriver att det finns starka stereotyper och en intolerans för olikheter bland eleverna. Denna bild stämmer med vad som kan utläsas av Skolinspektionens enkät som genomfördes vårterminen 2018. I den svarade en majoritet av eleverna i årskurs 9 att påståendet ”I min skola respekterar vi varandras olikheter” stämmer ganska dåligt eller inte alls. Av enkätresultaten framgår vidare att resultatet sjunkit markant för området ”grundläggande värden på skolan” (där påståendet ovan ingår) för Pershagenskolan sedan förra enkäten som genomfördes våren 2016 och att området nu skattas långt under genomsnittet för de skolenheter som ingick i enkätomgången. Rektorn uppger att den beskrivna situationen på skolan har föranlett att ett arbete kring värdegrund och ett tydligare genusperspektiv för att göra klimatet mer tillåtande för olikheter har påbörjats. Likabehandlingsgruppens arbete, där diskussioner kring ett förbättrat värdegrundsarbete ingår, är enligt lärarna en del av detta arbete. Ett annat exempel lärarna ger är att en kurator, som arbetar mycket med värdegrundsfrågor och trygghet, har anställts på skolan.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn leder och följer upp skolans värdegrundsarbete så att gemensamma arbets- och förhållningssätt blir tydliga och tillämpas av alla lärare.

Skolinspektionen bedömer att skolan, vilket rektorn även har uppmärksammat, behöver fortsätta att förstärka arbetet med skolans värdegrundsuppdrag. Granskningen visar att det värdegrundsarbete som finns på skolan till stor del genomförs av varje enskild lärare i relation till eleverna. Detta medför att de därför till viss del tillämpar olika förhållningssätt och inte fullt ut har samsyn i

värdegrundsrelaterade frågor. Av granskningen framgår vidare att rektorn uppmärksammat detta och därför planerar att förstärka skolans värdegrundsarbete.

Av Lgr 11, del 1, framgår att skolan ska förmedla och gestalta värden om människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor. Vidare framgår att ingen i skolan ska utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling samt att alla sådana tendenser aktivt ska motverkas. I läroplanen anges att främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser. I skolans värdegrunds- och demokratiuppdrag ingår att arbeta för jämställdhet. Detta innebär enligt läroplanen att skolan ska gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla människor, oberoende av könstillhörighet. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med personalen fortsätter det påbörjade utvecklingsarbetet gällande skolans värdegrundsuppdrag så att det sker utifrån en gemensam grund och med gemensamma arbets- och förhållningssätt. Skolinspektionen rekommenderar även rektorn att säkerställa att beslutade insatser genomförs och följa upp att de får önskad effekt, samt följa upp att värdegrundsuppdraget genomsyrar undervisningen hos alla lärare.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Skälen till bedömningen är att undervisningen huvudsakligen genomförs utifrån en tydlig struktur där mål och syfte med det som genomförs framgår. Vidare är

undervisningen varierad, olika arbetsformer används och eleverna får till stor del ett aktivt lärarstöd. Lärarna arbetar på olika sätt för att visa att de har höga förväntningar på eleverna och motivera dem i undervisningen. Undervisningens innehåll och arbetssätt är till övervägande del anpassade till aktuell elevgrupp samt ger eleverna utmaningar på olika nivåer och möjligheter att reflektera över sitt lärande. Eleverna är delaktiga i utvärdering av undervisningen, men deras möjlighet att påverka planeringen är begränsad.

Granskningen visar att det finns gemensamma utgångspunkter för undervisningen och att det bedrivs ett utvecklingsarbete för att öka undervisningens kvalitet (vilket beskrivs under området "Rektors ledarskap"). Granskningen visar emellertid att undervisningens kvalitet varierar i olika ämnen och klasser. Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med lärarna ytterligare lyfter fram likvärdighetsaspekterna i undervisningen. Detta kan med fördel göras inom ramen för det pågående arbetet med att utveckla undervisningen genom kollegialt lärande.

Målfokus, variation och aktivt lärarstöd

Undervisningen genomförs huvudsakligen utifrån en tydlig struktur där mål och syfte tydliggörs för eleverna. Av interjuver med skolledningen och lärare framgår att lärarna arbetar med en gemensam lektionsstruktur som bland annat innefattar lärandemål. De lektionsobservationer Skolinspektionen genomfört visar exempel på att den gemensamma strukturen används och även eleverna berättar att det görs. Eleverna beskriver att lärarna på olika sätt tydliggör målen med undervisningen för dem. En del lärare går igenom målen i början av ett arbetsområde och andra tar upp målen och återkopplar till dem löpande. Elever i de högre årskurserna beskriver att såväl struktur som målfokus dock kan variera emellanåt och lyfter fram hög personalomsättning och många vikarier som tänkbar förklaring till det.

Undervisningen är varierad, olika arbetsformer används och eleverna får till stor del ett aktivt lärarstöd. Detta framgår av lektionsobservationer och intervjuer med lärare och elever. För att variera undervisningen varvar lärarna genomgångar med exempelvis filmvisning, läsning, gruppövningar och stationsövningar. Lärarna berättar att de i undervisningen växlar mellan enskilt arbete och olika samarbetsformer. Ett exempel är EPA-strukturen (enskilt, par, alla) som används mycket. Lärarna beskriver att EPA-strukturen används som ett sätt att aktivera alla elever, ge dem möjlighet att reflektera och bidrar till att eleverna vågar lyfta saker i helklass som de kanske inte skulle våga annars. Eleverna uppger att arbete enligt EPA-strukturen ger dem olika perspektiv på frågor som tas upp i undervisningen. Eleverna beskriver att de oftast får stöd av lärarna när de behöver och att lärarna förklarar på olika sätt för att de ska förstå. Några uppger att de också uppmanas att fråga sina kamrater om hjälp. Hur

stödet ges och i vilken mån det ges varierar mellan olika lärare, vilket framförallt eleverna i högstadiet beskriver.

Anpassning och utmaningar

Lärarna arbetar på olika sätt för att visa att de har höga förväntningar på eleverna och motivera dem i undervisningen. En strategi för detta som lärarna nämner är att ge eleverna positiv återkoppling på det de gör, vilket lektionsobservationerna ger flera exempel på. Att arbeta med att synliggöra för eleverna vad de lärt sig och på olika sätt ge dem möjlighet att följa sin egen kunskapsutveckling fungerar motiverande för många elever, enligt lärarna. Eleverna beskriver att variation i undervisningen gör det lättare för dem att hålla motivationen uppe. I några årskurser används rörelsepauser för att underlätta för eleverna att bibehålla koncentrationen. Detta arbetar skolan aktivt med genom en arbetsgrupp som är särskilt inriktad mot rörelse, enligt insänd dokumentation och intervju med lärare. Några lärare lyfter fram att den stora personalomsättningen på högstadiet de senaste påverkat elevernas motivation negativt.

Undervisningens innehåll och arbetssätt är till övervägande del anpassade till elevgrupperna och ger eleverna utmaningar på olika nivåer. Såväl lärare som elever ger flera exempel på hur undervisningen anpassas utifrån elevernas olika kunskapsnivåer. Lärarna beskriver att de anpassar problemlösningssuppgifter till olika nivåer, ger eleverna uppgifter som är möjliga att fördjupa och arbetar med gruppindelning som ett sätt att nivåanpassa undervisningen. Till elever som behöver stöd ges det på olika sätt – exempelvis genom extra genomgångar, uppdelade uppgifter och anpassade uppgifter. Det lärarna beskriver angående anpassning utifrån olika nivåer ser Skolinspektionen exempel på vid lektionsobservationerna och det stämmer huvudsakligen med den bild eleverna ger. Eleverna i högstadiet lyfter dock fram att de upplever stora skillnader mellan olika lärare. En del lärare anpassar inte utifrån olika nivåer och eleverna uttrycker att det generellt är högt tempo i undervisningen. I insänd dokumentation och under intervjuer med representanter för elevhälsan och skolledningen beskrivs också att ett utvecklingsarbete pågår för att göra undervisningen tillgänglig och stimulerande för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Elevernas delaktighet och påverkansmöjligheter

Undervisningen ger på flera sätt eleverna möjlighet att reflektera över sitt lärande. Såväl lärare som elever beskriver att kunskapskraven finns synliga i klassrummen och att eleverna på så sätt kontinuerligt kan fundera över sin egen kunskapsutveckling. Ett exempel på tillfällen att reflektera över sitt lärande som eleverna nämner är att lärarna ger dem så kallade "exit tickets" vilka är formulerade som frågor kring vad

eleverna lärt sig. Eleverna beskriver att det ofta finns utrymme för att kunna lösa uppgifter på flera olika sätt och att de får visa och förklara hur de resonerar kring uppgifter. Några elever uppger att lärarna tar upp att det finns olika sätt att lära sig på och någon lärare beskriver att hen arbetat med studieteknik med sina mentorselever. När det gäller möjligheter att reflektera över sitt eget lärande uppger eleverna i högstadiet att det varierar. De ger exempel på ämnen där de upplever sig ha möjlighet att reflektera över sin egen kunskapsutveckling i relation till målen samtidigt som några elever uppger att de upplever tempot i undervisningen så högt att det inte längre finns utrymme för den typen av reflektion som de menar fanns i tidigare årskurser.

Eleverna ges möjlighet att på olika sätt utvärdera undervisningen och har i viss mån möjlighet att påverka planeringen. Av insänd dokumentation samt intervjuer med lärare och elever framgår att eleverna utvärderar lärarnas undervisning en gång per termin. Därutöver sker avstämningar och utvärderingar på olika sätt och vid olika tillfällen. Några lärare berättar att eleverna är delaktiga i utvärderingar som genomförs när större arbetsområden avslutas, vilket kan ske exempelvis genom enkäter där eleverna får berätta vad som varit bra, vad som varit svårt och vad de tycker behöver ändras. Några lärare använder sig av kortare utvärderingar i slutet av lektionerna. Detta nämner även rektorn som en del av effekterna av det utvecklingsarbete som genomförts för att höja undervisningens kvalitet på skolan. Några metoder för detta, som elever och lärare nämner, är "exit tickets" med frågor gällande lektionen och eventuella förbättringar, muntliga frågor och diskussioner. Eleverna i de lägre årskurserna får också visa vad de tycker om undervisningen genom att lägga ned huvudet på bänken och visa "tumme upp", "tumme ned" eller "tumme åt sidan" som svar på lärarens frågor.

Elevernas möjligheter att påverka och vara delaktiga i planeringen av undervisningen varierar mellan olika ämnen, lärare och årskurser. Några lärare beskriver att de gör en grovplanering och sedan frågar eleverna hur de vill göra när det gäller vissa delar. Någon lärare beskriver att hen kontinuerligt i planeringsarbetet försöker se vilka delar eleverna kan vara delaktiga i att planera. En lärare ger som exempel att hen frågat eleverna i början av terminen vad de skulle vilja lära sig i ämnet under terminen och att hen sedan anpassat undervisningen utifrån det. Flera lärare lyfter vikten av att fånga upp sådant eleverna tar upp under lektionerna och använda det. Lärarna i de lägre årskurserna beskriver att eleverna inte är tydligt delaktiga i planeringen. De kan dock påverka exempelvis arbets- och redovisningsformer och hur fakta ska inhämtas till en uppgift. Eleverna i högstadiet beskriver att vissa lärare lyssnar på deras synpunkter och anpassar efter det, medan andra inte gör det.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att eleverna i högre utsträckning ges möjlighet att påverka planeringen av utbildningen.

Skolinspektionen bedömer att lärarna i högre utsträckning behöver planera undervisningen tillsammans med eleverna för att på så sätt öka elevernas inflytande över utbildningen. Granskningen visar att eleverna i nuläget ges viss möjlighet att påverka planeringen av utbildningen. Graden av delaktighet och formerna för det varierar dock mellan olika lärare och det finns inte någon samlad strategi för detta. Detta medför att det inte heller är tydligt om graden av inflytande är anpassad till elevernas ålder och mognad.

Av 4 kap. 9 § skollagen framgår att barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Av läroplanen, avsnitt 2.3, framgår att ett mål med utbildningen är att eleverna successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning. Vidare framgår att lärarna ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder. Läraren ska också tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna utvecklar arbetet med elevinflytande genom att ta fram lämpliga former för att planera undervisningen tillsammans med eleverna. Detta utvecklingsarbete kan med fördel ske gemensamt så att lärarna kan se till att elevernas inflytande anpassas efter ålder och mognad.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6–7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Skälen till bedömningen är att det i viss utsträckning finns ett medvetet och samlat arbete med att skapa studiero och trygghet på Pershagenskolan. Beträffande studiero bedrivs ett samlat arbete för att skapa en lugn miljö, även om det förekommer variationer i studieron. Rektorn följer upp, analyserar och vidtar åtgärder för att eleverna ska ha en trygg miljö på skolan men personalen har inte fullt ut ett gemensamt förhållningssätt i arbetet gällande trygghet.

Studiero och lugn miljö

Det finns ett samlat arbete med att skapa studiero och en lugn miljö på skolan. Av intervjuer med personal och skolledning framgår att studieron följs upp dels genom de lektionsbesök som rektorn och biträdande rektorn genomför och dels genom enkäter. Hur skolan arbetar strategiskt med studiero beskrivs i intervjuer med personal och skolledningen. Av dessa framgår att lärarna kontinuerligt diskuterar frågor som rör studiero på arbetslagsmöten för att skapa samsyn och ett gemensamt förhållningssätt. Som exempel på gemensamma utgångspunkter för arbetet med studiero nämner lärarna en gemensam lektionsstruktur, mobiltelefonfri skoldag och bemötandet av elever. Lärarna beskriver olika strategier för att åstadkomma och upprätthålla studiero såsom rörelsepauser och anpassningar utifrån elevernas behov. Representanterna för elevhälsan beskriver att flera insatser gjorts för att förbättra studieron och att det arbete utvecklingslärarna påbörjade på skolan gett goda resultat. Som exempel nämns arbetet med att stärka ledarskapet i klassrummet och arbetet med att göra undervisningen tillgänglig för alla elever. Skolledningen ger fler exempel på insatser, som att lärare fått stöd av andra lärare för att analysera sin undervisning och sitt arbete och att ledningen satsat resurser på elevassistenter och tvålärarskap för att öka studieron. Samtliga intervjuer ger en samstämmig bild av att det generellt är studiero på lektionerna men att studieron varierar mellan klasser, ämnen och lärare.

Arbete för trygghet

Det bedrivs ett arbete för att skapa en trygg miljö vid Pershagenskolan, men i vissa avseenden saknas samsyn och gemensamma förhållningssätt hos lärarna. Av samtliga intervjuer framgår att elevernas upplevelse av trygghet följs upp genom kartläggningar då alla skolans elever får markera otrygga platser och uppge om de har någon trygg vuxen att vända sig till på skolan. Det finns dessutom frågor om trygghet i de kommungemensamma enkäter som genomförs med elever i årskurserna 2, 5 och 8. Av intervjuer med personal och skolledningen framgår vidare att resultaten från kartläggningarna av tryggheten vid skolan analyseras av personalen på olika sätt – såväl i arbetslagen och elevhälsoteamet som av skolans likabehandlingsgrupp. I

intervjuerna nämns flera åtgärder som vidtagits utifrån analyserna, exempelvis att antalet rastvakter utökats, att utrymmen för eleverna att vara på under rasterna utökats och att regler införts på skolans fotbollsplan. Ett utrymme mellan två korridorer framstod som särskilt otryggt i senaste kartläggningen av otrygga platser och där har skolan gjort insatser.

Av samtliga intervjuer framgår att skolan har gemensamma ordningsregler som eleverna känner till. Eleverna i de lägre årskurserna uppger att de varit med och tagit fram reglerna genom elevrådet. Eleverna ger i intervjuerna en samstämmig bild av att de huvudsakligen känner sig trygga på skolan, men eleverna i högstadiet beskriver att det förekommer en hård jargong och olämpligt språkbruk mellan elever. Såväl skolledningen som lärare ger uttryck för samma bild. Eleverna i de högre årskurserna ger exempel på nedsättande ord med koppling till kön, sexuell läggning, etnicitet och religion som används i elevernas vardagliga språk. De är enligt eleverna inte tänkt att vara nedsättande utan ingår i deras sätt att prata med varandra. Eleverna uppger vidare att lärarnas reaktioner skiljer sig åt när de hör eleverna tala med varandra på ett olämpligt sätt. Vissa säger ifrån och förklarar att det språkbruket inte är acceptabelt, medan andra lärare inte reagerar alls och låter eleverna fortsätta med jargongen. Enligt eleverna reagerar de flesta lärare men reaktionerna varierar i tydlighet.

När det gäller arbetet mot kränkande behandling lyfts två exempel på främjande och förebyggande insatser som anses ha haft positiv effekt fram i intervjuer med rektorn, personal samt i insänd verksamhetsredogörelse. Dessa är kameraövervakning och förbud för mobiltelefoner under skoldagen. Efter att kameraövervakningen installerats har bråken minskat och kränkningarna har minskat efter att förbudet mot mobiltelefoner införts. Mobiltelefonförbudet har tagits fram och förankrats hos såväl personal och elevråd som föräldraråd innan det genomfördes. Eleverna ger uttryck för att vara nöjda med förbudet men beskriver att det kan vara svårt att veta vad de ska göra på rasterna när de inte har tillgång till sina mobiltelefoner. Främjande insatser genomförs också under uppstartsveckorna vid läsårsstarten, berättar representanterna för elevhälsan. Då genomförs aktiviteter med eleverna i årskurserna 1–6. En kurator har rekryterats till skolan vilket enligt representanterna för elevhälsan påverkat trygghetsarbetet positivt. Skolledningen uppger att diskussioner gällande trygghetsarbetet kontinuerligt förs med arbetslagsledarna och att skolan är på väg mot större samsyn. Representanterna för elevhälsan delar bilden av att samsynen gällande trygghetsarbetet förbättrats.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med personalen utvecklar trygghetsarbetet för att nå samsyn kring gemensamma förhållningssätt och tillämpningen av dessa hos all personal.

Skolinspektionen bedömer att trygghetsarbetet behöver utvecklas. Granskningen visar att Pershagenskolan har ett pågående arbete för att skapa en trygg miljö för eleverna. Elevernas upplevelse av trygghet kartläggs, resultaten analyseras och åtgärder vidtas utifrån vad analyserna visar. Det finns ordningsregler på skolan som eleverna känner till. Personalen har emellertid inte fullt ut samsyn kring hur trygghetsarbetet ska omsättas i praktiken, vilket får till följd att de exempelvis inte hanterar situationer som uppstår mellan elever på samma sätt.

Av skollagen (5 kap. 3 §) framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn och personalen på Pershagenskolan utvecklar arbetet med trygghet ytterligare så att samsyn i trygghetsfrågor uppnås och att gemensamma förhållningssätt förankras hos och tillämpas av alla i personalen. Detta kan med fördel kopplas samman med utvecklingsarbetet gällande värdegrund som rekommenderas under området "Rektors ledarskap".

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd 1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen 9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Skälen till bedömningen är att rektorn arbetar för att säkerställa likvärdighet i bedömning och betygssättning genom att dels se till att lärarna använder olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar och dels analysera skillnader i bedömningar och betygssättning på ett systematiskt sätt. Mot bakgrund av vad som framkommit i

skolans analys av skillnader i betyg vill Skolinspektionen framhålla vikten av att utvecklingsarbetet gällande bedömning och betygsättning som påbörjats fortsätter, så att likvärdigheten i bedömningar och betyg kan säkerställas framledes.

Rektorn ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg för att på så sätt säkerställa likvärdigheten. Av intervjuer med lärare och skolledningen framgår att lärarna bedömer elevernas kunskaper på olika sätt som en del i att säkerställa en likvärdig bedömning. Lärare beskriver att de har tid avsatt för samedömning och att samedömning sker kontinuerligt i arbetslagen. Som exempel nämns att lärarna då delar elevuppgifter med varandra som de bedömer och diskuterar, att de diskuterar resultaten av diagnostiska prov samt att lärarna i årskurserna 1–3 har gemensamma bedömningsuppgifter som de stämmer av med varandra. Rektorn uppger att hen uppmanar lärarna att använda sig av Skolverkets bedömningsportal och det stödmaterial som finns att tillgå där. När det gäller rättning av de nationella proven framgår av intervjuer med lärare och skolledningen att de alltid samrättas. Vissa delprov rättas gemensamt med andra lärare i kommunen och andra delprov rättar lärarna tillsammans på skolan. Rektorn lyfter fram samrättningen som ett sätt att kvalitetssäkra bedömningarna.

Rektorn analyserar skillnader i betyg och bedömningar, diskuterar detta med lärarna och vidtar åtgärder för att säkerställa likvärdighet i bedömning och betygsättning. Lärare och skolledningen beskriver att detta sker systematiskt och att analysen omfattar exempelvis förändringar i resultaten över tid, skillnader mellan pojkar och flickor, skillnader mellan elever med svenska som modersmål och elever med annat modersmål än svenska, skillnader mellan betyg och resultat på nationella prov samt tänkbara förklaringar till detta. Behörighet till gymnasiet och frånvarostatistik ingår också i analysen. Av insänd dokumentation och intervju med skolledningen framgår att rektorn uppmärksammat flera skillnader i betygsättningen som föranlett fördjupad analys. Exempel på sådana skillnader är att betygen varit väldigt höga i vissa ämnen, skillnader i betyg mellan pojkar och flickor samt stora skillnader mellan resultat på nationella prov och betyg i vissa ämnen. Likvärdig bedömning är därför ett utvecklingsområde som skolan arbetar med. Som exempel på vad analysen visar beskriver rektorn att de sett ett samband med bristande likvärdighet och obehöriga lärare samt att samedömning ökar likvärdigheten. Detta har föranlett insatser som ett tydligare arbete med stöd till obehöriga lärare och gemensamma träffar kring bedömning och betygsättning. På dessa träffar tar rektorn exempelvis upp frågor kring betygsättning som lärarna får diskutera. Lärarna har också fått tid avsatt för att gå igenom Skolverkets allmänna råd om betyg och betygsättning. Rektorn uppger att fokus för arbetet är att lyfta fram vikten av att lärarna sätter rätt betyg genom ovan

nämnda diskussioner och genom att gå igenom vad som står i lagtexterna kring betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

X Lena Stadler

Lena Stadler

Beslutsfattare

Signerat av: Lena Stadler

X Sarah Vinterlycka

Sarah Vinterlycka

Föredragande

Signerat av: Sarah Vinterlycka

I handläggningen av ärendet har även utredarna Hans Granath och Åsa Rasmussen medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fyra lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med representanter för skolans elevhälsa
- En intervju med rektor och biträdande rektor
- Dokumentstudier – dels av de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan och dels den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov

och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 14 januari 2019 och den 16 januari 2019. Besöket genomfördes av Sarah Vinterlycka och Hans Granath.

Pershagenskolan omfattar årskurserna 1–9 och förskoleklass och har Södertälje kommun som huvudman. Vid skolenheten går cirka 500 elever i grundskola och förskoleklass. Förskoleklassen omfattas inte av granskningen. Grundskolans lärare är uppdelade i tre arbetslag. Skolledningen består av en rektor och en biträdande rektor.